

Nyerges Kristóf

Az Egyesült Államok hadseregének átalakítása

A tanulmány előbb a stratégiai környezet változásairól és ennek következményeiről ad rövid áttekintést, majd megvizsgálja, hogy e változások milyen hatással vannak az Egyesült Államok hadseregének képességeire, és miért van óriási szükség a haderő átalakítására.

A változtatás szükségessége

A biztonságpolitikai környezet és a társadalmi háttér

A folyamatosan kiújuló konfliktusok korát éljük. A biztonsági környezet sokkal bizonytalanabb és kiszámíthatatlanabb, mint a hidegháború idején. A racionálisan cselekvő államok fenyegetésével sokkal könnyebb volt szembenézni és szembe szállni, mint a jelenlegi radikális gondolkodású, hosszú távú, és technológiára épülő, ideológia által vezérelt és bármilyen rendelkezésre álló eszköz bevetésére kész nem állami és egyéni szereplők fenyegetéseivel.

A globalizáció hihetetlen felgyorsulása számos állam egyensúlyának felbomlásához, összeomlásához, és ezzel további biztonsági kihívásokhoz vezetett. A természeti erőforrások kimerülése még összetettebbé teszi a biztonsági környezetet, mert a fennmaradó erőforrásokért folyó küzdelem akár újra felélesztheti a hagyományos biztonsági problémákat is.

Az országok és régiók közötti gazdasági különbségek és az ebből eredő hatalmi egyenlőtlenségek várhatóan növekedni fognak, így a globalizáció veszteséinek számító országok lakosai számára egyre vonzóbbá válhatnak a szeparatista ideoló-

giák. A jelenlegi biztonsági környezetben megvalósuló népességnövekedés súlyos következménye, hogy fiatalok egyre nagyobb tömege nő fel radikális ideológiák hatása alatt, és ez fokozottan igaz a felbomló egyensúlyú államok és a fejlődő országok esetében. Ugyanakkor a globalizáció és a technológiai fejlődés miatt a szélsőséges ideológiák és a terror könnyen exportálhatóvá váltak.

A fejlődő gazdaságok bővülése és a növekvő egy főre jutó fogyasztás miatt egyre nő a természeti erőforrások iránti kereslet.

Egyre gyakoribbak és pusztítóbbak a természeti katasztrófák. A fejlődő országokra destabilizáló hatással lehetnek az emiatt kialakuló humanitárius válságok, járványok és a nagy népvándorlási hullámok.

Azok az országok, amelyekben a kormányzat nem képes vagy nem hajlandó területe felett ellenőrzést gyakorolni, biztonságos menedéket és bázist nyújtanak a radikális csoportoknak terrorista akcióik megszervezéséhez, embereik kiképezéséhez és fenyegetéseik exportálásához. Később ezek a csoportok magát a kormányt is veszélyeztethetik, és nagyobb léptékű biztonsági kockázatot is jelenthetnek.

A Szárazföldi Haderő Főparancsnoksága (HQDA) szerint a stratégiai kihívásokat előfordulásuk valószínűsége és a sebezhetőség alapján négy típusra: hagyományos, ir-

reguláris, katasztrófa lehetőségét hordozó és diszruptív kihívásokra oszthatjuk.

Az irreguláris fenyegetés célja a hatalom erodálása. Ebben az esetben nem állami vagy állami szereplők nem hagyományos eszközökkel – terrorizmus, felkelés szítása vagy polgárháború kirobbantása – szállnak szembe egy nagyobb hatalmú ellenféllel.

A katasztrófa lehetőségét hordozó fenyegetés célja a hatalom megbénítása, eszköze pedig a tömegpusztító fegyverek (WMD) tiltott beszerzése, birtoklása vagy felhasználása.

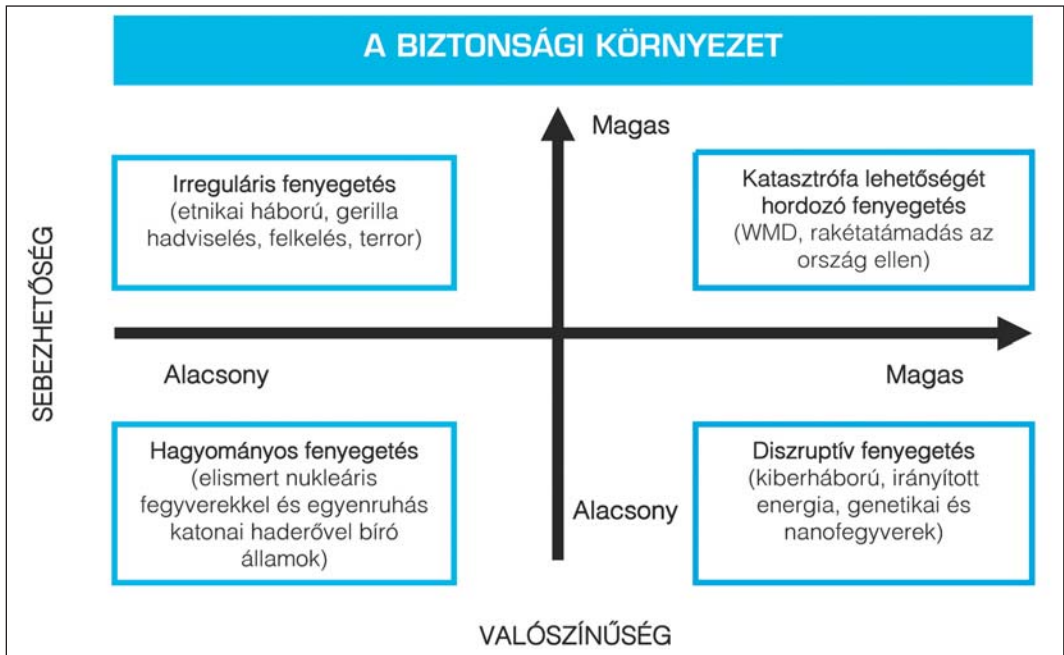
A hagyományos fenyegetés célja a hatalom erejének próbára tétele. Ez a katonai konfliktusok régóta fennálló, jól ismert válfaja, amikor nemzetközileg elismert nukleáris fegyverekkel, fejlett katonai képességekkel és haderővel bíró államok állnak szemben egymással.

A diszruptív (jövőbeli) fenyegetés célja a hatalom marginalizálása, és olyan modern technológiai képességekkel rendelkező versenytársaktól származik, amelyek bizonyos területeken csapást kívánnak mérni a hatalom eszközeire, illetve megnyilvánulásaira.

A fent leírt biztonsági környezet a jelenlegi iraki és afganisztáni műveletek befejezése után is még hosszú ideig új kihívások elé állítja a hadsereget. Az előttünk álló jövő nem statikus, így a válaszok sem lehetnek azok.

A bizonytalan jövőre való felkészülés jegyében az amerikai hadsereg parancsnokait fel kell készíteni az offenzív, defenzív és stabilitási műveletek egyidejű végrehajtására, valamint arra, hogy az elkerülés helyett képesek legyenek az együttműködésre a különböző népekkel és kultúrákkal.

A stratégiai környezet kihívásainak négy fő típusa

Ha meg akarjuk érteni az amerikai hadsereg átalakításának kérdéseit, akkor vizsgálódásunkat a biztonsági környezet és a hagyományos biztonsági koncepció fényében kell megejtenünk.

Metz (2006) megállapítja, hogy a hagyományos amerikai stratégiai kultúra egyik alapvető jellemzője, hogy előnyben részesíti a katonai beavatkozást az olyan hozszadalmas és összetett módszerekkel szemben, mint például a multilaterális diplomácia. Ugyanakkor szintén jellemző, hogy stratégiai és hadviselési megközelítése miatt Amerika vonakodik távoli helyszíneken konfrontálódni. Izolációs hajlamait azonban (újra) felülírta a 2001. szeptember 11-i terrortámadás.

Az amerikai lakosság azonban még 9/11 után is úgy képzelte a háborút, mint valamilyen nemzetbiztonsági érdekből, a hazától távol folytatott harcot, amely azonban nem befolyásolja a belbiztonságot és az átlagpolgárok életét. Mára azonban első számú prioritássá vált a belbiztonság, amelynek megteremtésében a hadsereg jelenleg is jelentős szerepet vállal, és a jövőben is fontos feladata lesz. A szeptember 11-i eseményeket követően bizonyos nagy munkakerő-igényű biztonsági erőfeszítésekhez a Nemzeti Gárda csapatait is segítségül hívták. Ugyanakkor elmondható, hogy ezeket az erőket nem használták nagymértékben a támadások utáni erőfeszítések során. Jövőbeli támadások esetén azonban, amennyiben ezek New Yorknál és Washingtonnál kevésbé felkészült területeket érnének, a helyzet mást követelhet: szükség lehet a hadsereg nagyobb mértékű és átfogóbb részvételére. A honvédelem hangsúlyosabbá válásával tehát az amerikai hadseregnek az átalakulás és a belbiztonság kettős kihívásával kell szembenéznie.

Összességében a hadseregnek fel kell készülnie arra, hogy a jövőben egészen

más típusú háborúkat kell megvívnia. A háború és a béke szorosabbá válása miatt a biztonsági környezet jelenlegi kihívásai elmentmondanak a hagyományos amerikai elképzelésnek, mely szerint háború idején felfegyverkeznek, az ellenség legyőzése után pedig leszerel a nemzet. Továbbá a jelenlegi kihívások közepette nem jellemző a konfliktusok egyértelmű kimenetele, nem várható, hogy az egyik fél maximális hatékonysággal világos győzelmet arat a másik fél felett.

A hidegháború hivatalos lezárulása után az amerikai közvéleményt nehéz volt meggyőzni a nemzetközi szerepvállalás és a nagy védelmi kiadások fenntartásának szükségességéről. Az amerikaiak többsége számára természetes volt, hogy a háború végével a katonák hazatérnek. Az Öböl-háború azonban éppen a megfelelő pillanatban tört ki ahhoz, hogy rávilágítson, az új technológiák kifejlesztésére és integrációjára szánt komoly erőforrások megtérülnek, és óriási előnyöket biztosítanak, hiszen minimális veszteséggel járó győzelmeket eredményeznek. Mindehhez még társul a vágy a hatalmi pozíció megőrzésére, és a hit abban, hogy az amerikai befolyás a világ bármely pontjára jótékony hatással van, így összességében ezek a tényezők erős motiváló hatást gyakoroltak a hadsereg átalakítására és a folyamatos fejlesztési lehetőségek keresésére.

A gyökeres átalakítást akkoriban más tényezők is támogatták: a hadsereg konzervatívizmusa, a védelmi rendszer bürokráciája, az egymással versengő hatalmi rendszerek, amelyek a legmagasabb rangú vezetők akaratának is képesek ellenállni, a védelmi ipar átalakító hatása, valamint a Kongresszus és az amerikai nép folyamatos támogatásának szükségessége. Ennek eredményeképpen egymással versengő elképzelések és hatalmi szereplők je-

lentek meg, és egymásnak ellentmondó tendenciák jellemezték a katonaságot.

Kibillent egyensúly

Az amerikai hadsereget kibillentette egyensúlyi állapotából az a tény, hogy az amerikai történelem leghosszabb háborúját kell megvívnia egy önkéntesekből álló haderővel. A hadsereg ma háruló terhek gyengítik az általános készenlétet és a stratégiai rugalmasságot. A *Military Technology* (2008) szerint ez a következőkben nyilvánul meg:

- a műveletek gyors üteme miatt a kereslet túlszárnyalja a kínálatot, ami fokozott stresszt eredményez a katonák és családjaik esetében;
- az átfogó hadműveletek helyett a gerillaháborút folytatók elleni küzdelem kerül a középpontba;
- a berendezések, eszközök a tervezettnél korábban elhasználódnak.

Az egyensúly hiánya csökkenti a hagyományos stratégiai tervezés lehetőségét és a váratlan helyzetekre való reagálás képességét. A jelenlegi kapacitásbeli hiányosságok kezelése tehát nem elég, a hadseregnek folyamatosan javítania kell képességét az összes típusú fenyegetés kezelésére és művelet végrehajtására.

Az átalakításnak jobban egyensúlyba kell hoznia a különböző képességeket, biztosítania kell a gyorsabb telepítés és a harcászati tartós fenntartásának képességét, valamint a többfajta katonai művelet folytatásának lehetőségét. A hadsereg célja, hogy rugalmasabban reagáló expedíciós erő legyen, amely bárhol a világon képes hosszán tartó hadjáratokat végrehajtani, és közben megőrizni a haderők minőségi színvonalát.

A terrorizmus elleni háború lehetőséget adott a hadseregnek arra, hogy stratégiai átszervezést hajtson végre, és újragondolja intézményi, szervezeti és eljárási struktúráit,

paradigmáit, politikáit és stratégiáit. Egy fenyegetésre való reagálás vagy egy konfliktus azonban alapvetően az embereken múlik, ezért a hadsereg figyelmének középpontjában továbbra is a katonák vannak.

A biztonsági környezet jövőbeli kihívásainak kezeléséhez strukturális és gondolkodásbeli változásokra is szükség lesz.

A hagyományos kihívások kezelése érdekében a hadseregnek továbbra is meg kell őriznie a hagyományos fenyegetésekkel szembeni fellépés képességét, de ugyanakkor fel kell készülnie a nehezen elérhető környezetben való működésre is. A fő hadműveletek sikeres végrehajtásához fejleszteni kell a stratégiai és az operatív mobilitást, a legújabb informatikai rendszereket, a precíziós fegyvereket, a haderővédelmet és a harcképesség tartós fenntartását.

Az irreguláris fenyegetésekkel való szembeszállás érdekében sokoldalúbbá és mozgékonyabbá kell tenni ugyanazokat az erőket, amelyek a hagyományos műveleteket is végrehajtják.

A katasztrófa lehetőségét hordozó fenyegetésekre történő felkészülés a WMD-k birtoklásától és használatától való elrettenésre, vagy ezeknek a fegyvereknek a fejlett expedíciós képességek segítségével való megsemmisítésére összpontosít. A hadseregnek fel kell készülnie a haderők gyors telepítésére és a nagy távolságokból való hatékony manőverezésre, a lehető legkisebb mértékben támaszkodva a kiszámítható és így sebezhető telepítési tranzitpontokra vagy belépési kikötőkre.

A diszruptív fenyegetések kezeléséhez – több képesség együttes fejlesztésével – minimalizálni kell annak lehetőségét, hogy az ellenség egyetlen ponton stratégiai jelentőségű meglepetést és zavart tudjon okozni, továbbá az innovációs kultúra és az alkalmazkodási képesség segítségével fejleszteni kell a szellemi tőkét.

Az amerikai hadsereg átalakítási stratégiája

Az amerikai hadsereg átalakításának feladata ugyanolyan összetett, mint maga a biztonsági környezet. Tanulmányunkban két szemszögből közelítjük meg a kérdést: egyrészt a szerkezetváltás és modernizáció, másrészt a kulturális változások oldaláról. Meglátásunk szerint, a modernizáció a technológiai és a folyamatokra vonatkozó átalakítás kereteit biztosítja, míg a kulturális változások az alapképességeket és azt az alapot, amelyre az átalakítási stratégia ráépíthető.

Szerkezetváltás és modernizáció: erők és folyamatok

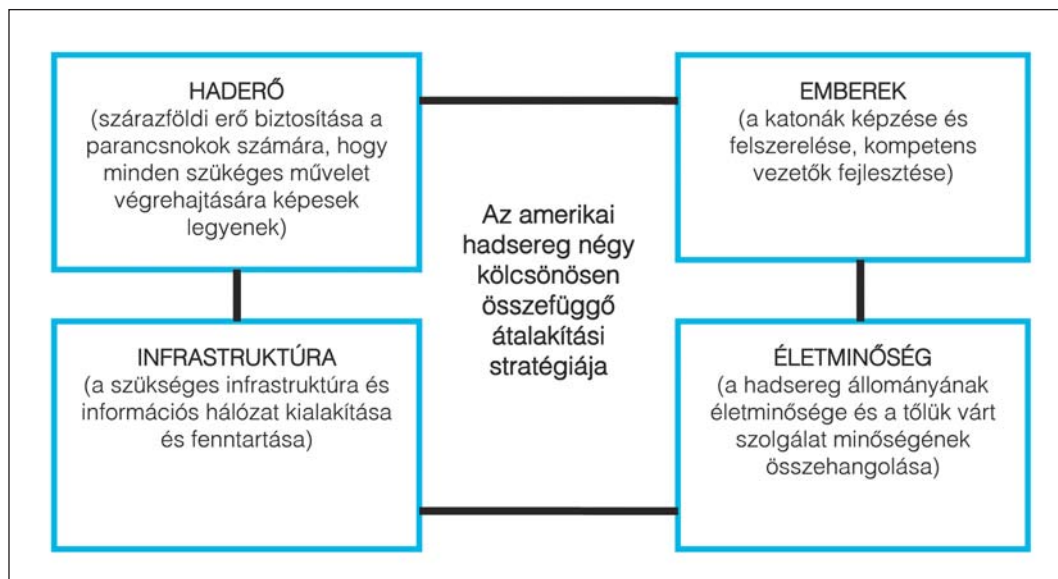
A hadsereg szerkezeti átalakítása a haderőkre, az emberekre, az életminőségre és az infrastruktúrára összpontosít.

Az amerikai hadsereg elkötelezett az iránt, hogy katonáit ne tegye ki „egyenlő küzdelemnek”. Ehhez minden területen a dominancia elérésére kell az erőit koncentrálnia, és a világ első számú haderejének kell lennie.

Békeidőben az átalakulás mindig lassú és megfontolt, és csak a korlátozott erőforrások által megengedett ütemben haladhat. Háború idején azonban az átalakulásnak fel kell gyorsulnia. Manapság nem mindig van stratégiai szünet egy-egy konfliktus után, ami lehetőséget adna a katonai erők és képességek újbóli megerősítésére, a következő konfliktusra való felkészülésre. A modernizációt a katonai műveletek fenntartása közben kell végrehajtani, és ez más megközelítést kíván.

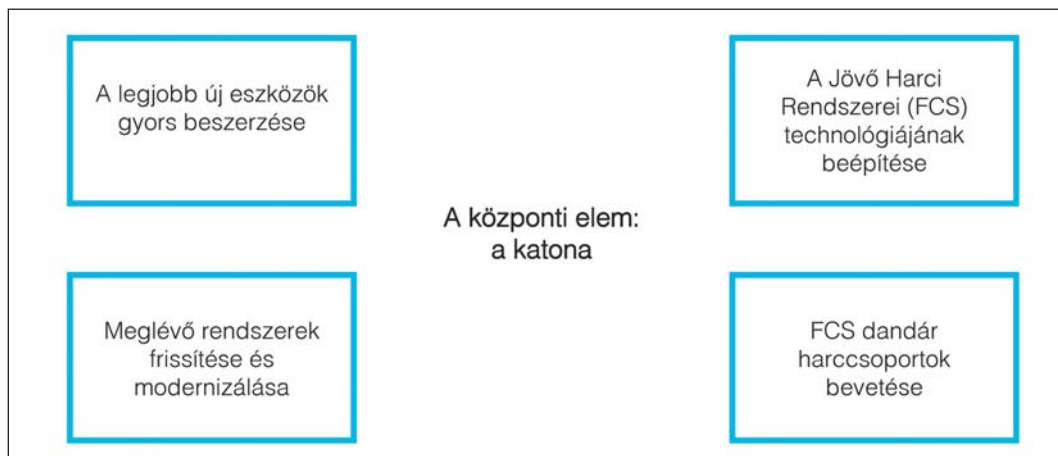
A kapacitásbeli hiányosságok kezelésének és a képességek fejlesztésének kettős célkitűzését megvalósító modernizációs stratégia első alkotóeleme – az újabb és jobb eszközök gyors beszerzése a meglé-

A négy kölcsönösen összefüggő átalakítási stratégia

A hadsereg modernizációjának négy eleme

Forrás: Military Technology, 2008

vő haderők számára – biztosítja, hogy a hadsereg képes legyen alkalmazkodni és reagálni a változó igényekre. A második alkotóelem – a meglévő rendszerek frissítése és modernizálása – lehetővé teszi, hogy a hadsereg megnyújtsa a berendezések hasznos élettartamát, miközben az új technológiákkal áthidalja a kapacitásbeli hiányosságokat. Az FCS dandár harccsoportok bevetése a hadseregnek azt a jövőképet testesíti meg, hogy a katonákat olyan csúcstechnológiával szerelje fel, amely lehetővé teszi, hogy összetett környezetekben domináljanak. Az FCS a modernizációs erőfeszítések központi eleme, a K&F és a modernizációs programok fő motorja.

A Military Technology (2008) megállapítja, hogy az átalakítási folyamatban négy olyan kulcstényező van, amely már most is befolyásolja a haderőt: az újraindítás (*resetting*), az integráció, az FCS, valamint a hálózatos információs rendszerek és modernizációs folyamatok kiépítése.

Az *újraindítás* azt jelenti, hogy hazatérés-kor minden újra bevetésre kerülő egységet felkészítenek a jövőbeli missziókra. Az újraindítás öt alapvető bevetési követel-

ményre kínál megoldást. Először is a katonákat az új tapasztalatok beépítésével kiképzik (újraképzik), másodsor egyéni képzésben és szakmai fejlesztésben részesítik őket, harmadszor újra felszerelik őket, negyedszer az általános készülséget újra a hadsereg által megkívánt szintre emelik. Végül, ha szükséges, az egységeket újraszervezik az új, moduláris rendszer keretein belül.

Ezen kívül még két program támogatja az újraindítási erőfeszítéseket: a Gyors Beszerzési Kezdeményezés (*Rapid Fielding Initiative – RFI*) és a Gyorsan Felszerelhető Erők (*Rapid Equipping Force – REF*). Ezeknek a programoknak az a célja, hogy gondoskodjanak a katonákról, és javítsák reagálási képességüket. Az RFI a katonák és az egységek felszerelésének hiányosságait a készen kapható kereskedelmi (COTS) technológiák felhasználásával kívánja megszüntetni. Ennek előnye, hogy nem kell hosszú ideig várni a katonai beszerzési programokra, mivel a felszerelés gyorsan megvásárolható és használatba vehető. A REF-program kereskedelmi és terepen kidolgozott megoldásokat egyaránt felhasznál az operatív

szükségletek lefedésére, melyek később sztenderd megoldásokká válnak.

Az újra felfegyverzésre két példát említ illusztrációképpen: a sok életet megmentő Jaws of Life elnevezésű, kereskedelmi forgalomban kapható hidraulikus feszítő-vágó eszközt, melynek bevezetése előtt a katonák hegesztőpisztolyt és fűrészt használtak a járművek ajtajának kivágásához, valamint egy kompakt, összecsucskható fémdetektort, amely fényjellel vagy vibrálással jelez a szokásos hangos sípolás helyett.

A *szervezetváltás* eredményeképpen a hadosztályok helyett ma már dandárok mentén, modulárisan szerveződik a hadsereg: a műveletekhez általában szükséges harci és támogató képességek szerves strukturális elemekké váltak. A moduláris haderőben (*Modular Force*) öt dandártípus támogatja a dandár harccsoportokat (*Brigade Combat Teams*), melyek mind egy-egy fő feladatkört látnak el (légi, harctéri felderítő, manőverezést segítő, tűzérési és logisztikai-támogató dandárok).

A tüzér zászlóaljnak például integrálódtak az egységekbe, amelyeknek így most már olyan új követelményeknek és küldetéseknek is meg kell felelniük, amelyek korábban csak a gyalogság esetében merültek fel. Előfordulhat például, hogy be kell menniük városokba razziázni, vagy akár a helyi civilekkel is kapcsolatba kerülhetnek – ami általában a civil kapcsolati személyzet feladata szokott lenni. A 4. dandár harccsoport az új szerepkört az angol gyalogság és a tűzériség szó vegyítésével *infartillery*-nek keresztelte.

Összességében a szerkezeti átalakítás stratégiai szempontból rugalmasabbá és erősebbé, harcászati szempontból pedig függetlenebbé és jobb reagáló képességűvé tette a hadsereget, ami lehetővé teszi a más erőkkel való nagyobb fokú integrációt is.

Az *újrakegyensúlyozás* olyan folyamat, amely során a katonákat újraképzik, és a

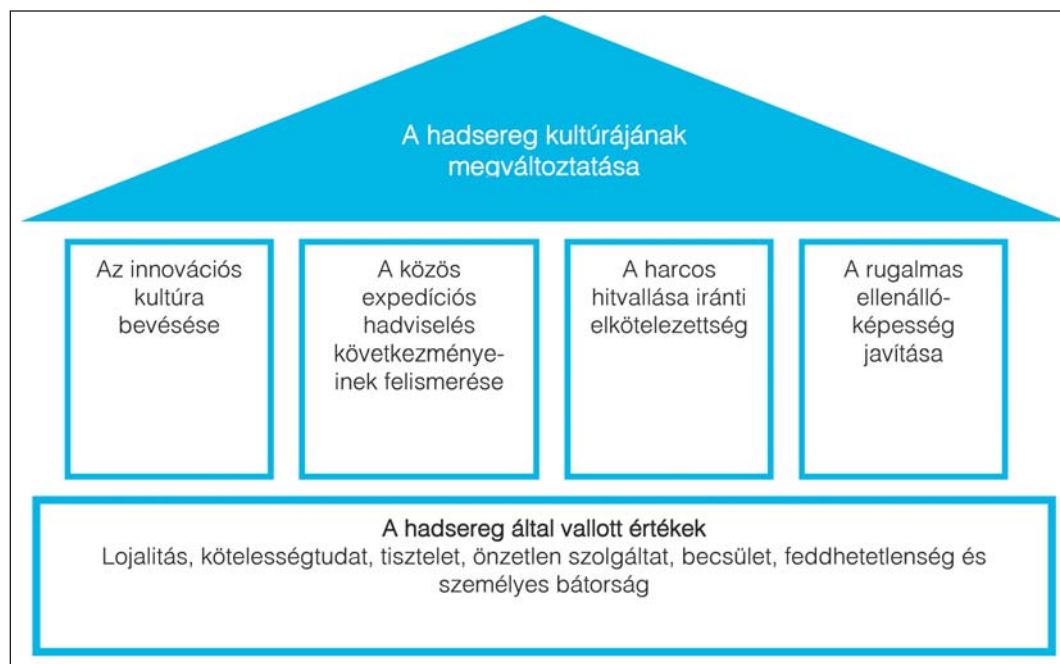
szervezeti rendszert átalakítják annak érdekében, hogy a hadseregben több, a szükséges készségekkel rendelkező, magasan képzett katona és egység legyen (például civil kapcsolati vagy katonai felderítő személyzet). Ezáltal csökken a nyomás azokon az egységeken, amelyek jelenleg rendelkeznek ezekkel a fontos készségekkel, és nő a hadsereg képessége a hosszan tartó műveletek lefolytatására. Az új egyensúly kialakítása kulcsfontosságú a mai operatív környezetben, amely a korábbiaknál sokkal sokoldalúbb képességeket igényel. Az átképzés tehát elengedhetetlen szükségesség.

Az erők *stabilizálásához* át kell váltani az egyének áthelyezéséről az egységek áthelyezésére. Az egyik legfontosabb kezdeményezés lényege, hogy csökkentse a gyors operatív működés miatt kialakuló stresszt, növelje a kohéziót, és nagyobb stabilitást érjen el a katonák és családjaik életében. A katonák ma együtt, egy egységként kapják a kiképzést, valamint első és későbbi bevetéseik során is együtt maradnak.

Az *FCS* hálózatos támogató rendszereket jelent, amelyek megalapozzák a folyamatos haderőreformot. A kidolgozást követően az adott FCS-elemeket azonnal integrálják a haderőbe, ami lehetővé teszi, hogy az egységek a legjobb rendelkezésre álló technológiával dolgozzanak, és segíti a haderővel kapcsolatos jövőbeli döntéseket. Az FCS segít abban, hogy a parancsnokok jobban átlássák a különböző szituációkat, és kiváló közös interoperabilitást biztosít. Ennek eredményeképpen az egységek gyorsabban bevetethetők, és jobbak a túlélési arányok.

A *hálózatos információs rendszerek kiépítése* és biztosítása az egyes katonák számára is szintén átalakító hatással van a hadsereg vezetőinek döntéshozatali folyamatára és működésére. Azzal, hogy az

A hadseregkultúra átalakításának négy pillére

Forrás: Military Technology, 2008

online tudásbázisokhoz és a rendezett információ-megosztási lehetőségekhez a katonák hozzáférést kapnak, és ezáltal a katonák és a rendszerek össze is kapcsolódnak, a döntéshozatali ciklusok lerövidülnek, a döntések színvonala javul.

A modernizációs folyamatok szintén elkerülhetlenné váltak az átalakítás során: a folyamatok áttervezésével a hadsereg óriási szervezetét az új követelményekhez kell igazítani. Az irreleváns és kevésbé hatékony folyamatok kiszűrése, a szervezet mozgékonyosságának javítása, az általános eredményesség növelésére irányuló tevékenységek mind támogatják a háborús erőfeszítéseket és a turbulens biztonsági környezet kezelésének képességét.

Van egy tényező azonban, ami nem változik. A technológiának ugyan nélkülözhetetlen szerepe lesz a változó biztonsági környezetben kialakuló új operatív kihívá-

sok kezelésében, de az emberi dimenzió továbbra is kulcsfontosságú, és a katona továbbra is a hadsereg központi eleme. Myers tábornoknak az átalakítással kapcsolatos nézetei is ezt tükrözik: „Számomra az átalakítás sokkal többet jelent, mint, hogy új kerekeket szerelünk a páncélos járműveinkre, vagy gyorsabb repülőket gyártunk, vagy új rakétákat szerelünk a tengeralattjárókra. Az átalakítás lényege az új kapcsolatok és egy új működési kultúra létrehozása. Nézeteim szerint a legfontosabb eleme a harcosok fejében zajló változás.”

Az emberi tényező fontosságát mutatja az is, hogy az átalakítási folyamat kulcseleme a hadsereg kultúrájának megváltoztatása.

Kulturális kérdések: az emberek számítanak

A hadsereg újrendezése, az új egyensúly kialakítása és a modernizáció teremtik

meg az átalakítás kereteit. A sikerességet azonban nagymértékben befolyásolja, hogy a hadsereg mennyire képes saját kultúrájának, ezen belül az emberek hozzáállásának, magatartásának és cselekedeteinek megváltoztatására.

A hadsereg szemszögéből a szervezetet alkotó emberek közé tartoznak a hadsereg civil alkalmazottai, a katonák és a katonák családtagjai is, ami még összetettebbé teszi az átalakítást.

Az innovációs kultúra középpontjában a részvétel áll. A hadsereghez tartozó összes ember aktív részvétele és a folyamatokba történő bevonása előmozdítja és javítja a kommunikációt, segíti a szakemberek közötti párbeszédet, lehetőséget nyújt a tanulásra. Az inkrementális javításokon túlmutató változtatásokban rejlő kockázatok viselését azonban a vezetőknek és a doktrínának támogatnia kell. Fontos, hogy a hadsereg vezetői folyamatosan tájékozódjanak, azonosítsák és teszteljék azokat az új gyakorlatokat is, amelyeket a hadsereg szervezetén kívül, a kereskedelmi szektorban vagy – beleértve az ellenfeleket is – külföldi katonai erőknél alkalmaznak. Ezen kívül a hadseregnek tovább kell fejlesztenie saját doktrínáját annak érdekében, hogy szembe tudjon szállni azokkal az ellenséges erőkkel, amelyek szándékosan kiszámíthatatlan módon működnek, és le kell vonnia a műveletek során szerzett tapasztalatok tanulságait, hogy ezeket be tudja építeni a doktrínába.

Elképzelhető, hogy az ellenfelek a jövőben is távoli helyszíneken keresnek menedéket, csakúgy, mint a jelenlegi konfliktus esetében. A konfliktusok során ezért valószínűleg közös expedíciós műveletekre is szükség lesz, amelyekre a befejezetlen tervezés, valamint az *információn alapuló* harc helyett az *információért való* harc lesz a jellemző. A váratlan lehetőségeket és hirtelen

veszélyeket teremtő bizonytalan és kétértelmű biztonsági környezettel való sikeres megbirkózás más gondolkodásmódot igényel. A katonáknak képeseknek kell lenniük arra, hogy felismerjék az adott helyzetben szükséges taktikát, és kezdeményező módon alkalmazkodjanak a váratlan eseményekhez. Ennek érdekében a moduláris haderő részét alkotják az úgynevezett „vörös csapatok”, amelyeknek a működését a hadsereg az alábbi módon határozza meg: „képzett és tapasztalt csapattagok által végrehajtott strukturált, iteratív folyamat, amely lehetővé teszi, hogy a parancsnokok független módon és folyamatosan próbára tegyék a terveket, a műveleteket, a koncepciókat, a szervezeteket és a képességeket az operatív környezet kontextusában, a partnerek és ellenfelek szemszögéből”.

A „vörös csapatok” kialakításának számos előnye van: próbára lehet tenni az előfeltevéseket, jobban meg lehet érteni egy adott állapotot vagy helyzetet, rá lehet világítani a támadható mintákra és káros súlyponteltolódásokra.

Kulturális szempontból nem kevésbé fontos, hogy a katonákban megszilárduljon a harcos hitvallása iránti elkötelezettség, ami növeli a saját magukba, az eszükökbé, a vezetőikbe és katonatársaikba vetett bizalmat. Minden katonának a valódi harcok nyers realitását imitáló kiképzést kell kapnia, hogy felkészüljön az igazi bevetésre. E hitvallás alapjai, hogy a harcos mentálisan és fizikailag kemény, nem fogadja el a kudarcot, és meggyőződéssel vallja, hogy a katonaság sokkal több, mint egy munkahely.

A rugalmas ellenálló képesség fejlesztésének célja, hogy a katonák agresszíven tudjanak reagálni a kedvezőtlen fordulatokra, leküzdjék az operatív helyzetekkel járó stresszt, zavart és komplexitást. A rugalmasan ellenálló katonák képesek az

orientáció elvesztése nélkül befogadni a váratlan fejleményeket, és végül sikeresen végrehajtani a küldetést. Ez a minőség az innovációs és a kockázatvállalási hajlandóságra (kedvre) is jótékony hatással van.

Összegzés és következtetések

Mint láthattuk, az átalakítás a haderő, az infrastruktúra, az emberek és az életminőség megváltoztatását, a szerkezetváltást és a berendezések modernizációját jelenti. Ezen kívül a korábbi prekonceptiókat is górcső alá veszi, és a doktrínát is módosítja.

Két terület van, amelyet az átalakítási stratégiák nem érintenek: az emberi tényező és a hadsereg által vallott alapvető értékek. A katona továbbra is az egyik legfontosabb pillér, amelyre a hadsereg jövője épül. A 21. században a technológia létfontosságú, de csak az emberek képesek felhasználni a technológiát a küldetések végrehajtásához, s csak az emberek minősége és kollektív szakértelme emelheti a hadsereget minőségileg a többi fölé.

Bár egy ilyen méretű és jelentőségű szervezet ennyire gyors átalakítása rendkívül összetett és nehéz feladat, az igazi nehézség furcsamód másban rejlik. A modernizációs törekvés pénzügyi korlátai rendkívül feszesekek, és a hadsereg folyamatosan keresi a további források bevonásának lehetőségeit. Az átalakítás megvalósításához tehát szükség van a Kongresszus és általában az amerikai nép támogatására. Viszont tudnunk kell, hogy ki mint vet, úgy arat – jelentős beruházás nélkül az átalakítás nem hozza meg a kívánt eredményt.

Az USA védelmi kiadásainak alakulása 2000 és 2010 között fokozatos növekedést mutat, és jelenleg (a belbiztonsági és a veterán ügyekre fordított kiadások nélkül) meghaladja a 700 milliárd dollárt. A 2011-es

költségvetés 3,4 százalékos emelkedést irányoz elő, ami az inflációs hatás kiküszöbölése után 1,8 százalékos reálnövekedésnek felel meg. Kérdés, hogy ezt az összeget a stratégiai szempontból lényeges dolgokra fogják-e költeni, vagy az azonnali pénzügyi igényeket finanszírozzák majd belőle. A védelmi költségvetés szűkülése azonban súlyosbítja az operatív kiadások (a gyorsan elhasználódó berendezések javítása, cseréje) és az átalakítás költségei közötti kompromisszumkényszert. Ezzel kapcsolatban Geren a következő figyelmeztetést fogalmazza meg: „Nem fizetheti az FCS a jelenlegi kritikus kiadások számláját. Nem akarhatjuk, hogy valaha is »egyenlő küzdelemben« kelljen harcolnunk.”

A terrorizmus elleni háború nem amerikai, hanem globális konfliktus. Az USA nem tud egyedül szembeszállni a kihívásokkal. Geren is megállapítja, hogy az USA-nak a szövetségesei kapacitását is növelnie kell, hogy ők is képesek legyenek viselni a teher egy részét. Különösen fontos, hogy az USA olyan országokba is befektessen, amelyek ismerik az ellenfelek kultúráját és nyelvét. Mindezt korlátozott erőforrásokkal kell elérnie.

Végül Metz szerint egy ilyen mértékű átalakításnak lehetnek előre nem látható következményei is, amelyeket a jövőben kezelni kell. Bármilyen rugalmassá és alkalmazkodóvá vált vagy fog válni a hadsereg, nehézségeket okozhat olyan haderővel koalícióban együttműködni, amely nem ment végig egy hasonló átalakulási folyamaton. A jelenlegi stratégia továbbá azt a benyomást kelti, hogy az USA katonai fölényen alapuló globális hegemoniára tör, ami az Egyesült Államokat még jobban elszigetelheti, és alááshatja a biztonságát.

A nyitott kérdések ellenére a hadseregben mára kialakult egy új generációs vezetői réteg, amely az átalakulás jegyében ne-

velkedett fel. Ők bíznak az átalakítást vezérlő alapvetésekben. Metz megfogalmazásával élve: a forradalom intézményesült.

Egy óriási, több mint egy millió embert foglalkoztató szervezet átalakításához évek kellene, különösen, ha kulturális, gondolkodásbeli és hozzáállással kapcsolatos változásokra van szükség. Hosszadalmas és költséges folyamatról van szó. Felmerül a kérdés, hogy az amerikai hadsereg képes-e egyszerre átalakulni, modernizálni és harcolni? Kétféleképpen nézhetjük a kérdést.

Egyrészt a jelenlegi háború és a jelenleg látókörben lévő fenyegetések akadályokat

állítanak a hadsereg elé, amely már így is a végsőkig túlfeszített állapotban van, és egyre több erőforrást emészt fel egy olyan korban, amikor az erőforrások fokozatosan szűkösebbé válnak. Elkerülhető-e az, hogy feladják az átalakítást? Eléri-e az átalakítás a kívánt célt? Lehetséges-e felkészülni a jövő konfliktusaira?

Másrészt viszont nincs más lehetőség. A terrorizmus elleni háborút tekinthetjük úgy, mint egy lehetőséget, amely rákényszeríti a politikusokat és a hadsereget is azoknak a kemény döntéseknek a meghozatalára, amelyeket egyébként békeidőben nem hoznának meg. ■

Irodalom

- 4th Mobile Public Affairs Detachment (2010): Rapid Equipping Force Has Gizmos and Gadgets a Plenty. <http://www.dvidshub.net/news/54124/rapid-equipping-force-has-gizmos-and-gadgets-plenty>.
- Field, S. and U.S. Army News Service (2004): Modular Army Brigades Prepare for Deployment. <http://www.defense.gov/transformation/articles/2004-11/ta112204e.html>.
- Geren, P.: Shaping the US Army for an Uncertain Future. *Military Technology*, No. 10. 2007. 14–16. o.
- Kelly, T. K.: Transformation and Homeland Security: Dual Challenges for the US Army. *Parameters*, Summer 2003, 36–50. o.
- Metz, S.: America's Defense Transformation: A Conceptual and Political History. *Defence Studies*, Vol. 6, Issue 1, 1–25. o.
- US Army Announces New Modernization Strategy. *Military Technology*, No. 10. 2008. 12–18. o.
- Shaping the 21st Century US Army. *Military Technology*, No. 10. 2005. 20–29. o.
- How Transformational is US Army Transformation? *Military Technology*, No. 10. 2003. 67–74. o.
- Sherman, D.: Test Devices Make it by DIA Security. *Denver Post*, March 30, 2007. http://www.denverpost.com/news/ci_5552494.
- U.S. Department of Defense (2010): DOD Releases Defense Reviews, 2011 Budget Proposal and 2010 War Funding Supplemental Request. <http://www.defense.gov/releases/release.aspx?releaseid=13281>.